

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN/ICCH: 2149 - 9225

Yıl/Year/Год: 6, Sayı/Number/Номер:
25, Aralık/December/Декабрь 2020,
s./pp. 293-306

Geliş/Submitted/ Отправлено: 11.11.2020
Kabul/Accepted/ Принимать: 17.11.2020
Yayımlanmış/Published/ Опубликованный: 25.12.2020

10.29228/kesit.47540

Araştırma Makalesi
Research Article
Научная Статья

Arş. Gör. Dr. Nesibe Ayşe SAĞLAM

Erzurum Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
Sosyoloji Bölümü, Türkiye
nesibe.saglam@erzurum.edu.tr

 ORCID 0000-0001-8969-8270

TÜRKİYE'DEKİ GAGAUZ GÖÇMEN PROFİLİ¹

THE PROFILE OF GAGAUZ IMMIGRANT IN TURKEY

Öz: Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Türkiye önemli bir göç dalgasıyla karşı karşıya kalmıştır. Birliğin dağılması sonucunda 1990'lı yıllardan itibaren Türkiye'ye göç eden gruplardan biri de Gagauzlardır. Gagauzlar, Türk kökenli ve Türk dillerinden Gagauzca ana diline sahip Ortodoks Hristiyan bir topluluk olup Moldova'nın Gagauz Yeri Özerk Bölgesi'nde yaşamaktadır. Ayrıca Rusya, Türkiye, Ukrayna, Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve AB ülkeleri gibi pek çok ülkede Gagauzların yaşadığı bilinmektedir. Gagauzlar, Türkiye'ye ilk olarak 1930'lu yıllarda Bükreş Büyükelçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver'in öğrenci göndermesiyle gelmiştir. Sonrasında İkinci Dünya Savaşı'nın çıkması ve Gagauzların Sovyetler Birliği'nde yaşamaya başlamalarıyla 1990'lı yıllara kadar ilişkiler kesintiye uğramıştır. Birliğin dağılmasıyla ise Gagauzlar tekrar kitlesel olarak Türkiye'ye gelmeye başlamıştır. Türkiye'de resmi olarak Moldova vatandaşı sayılmaları nedeniyle sayıları tam olarak bilinmese de günümüzde azımsanmayacak oranda bir Gagauz nüfusu, Gagauz diasporası bulunmaktadır. Bu çalışmada Türkiye'deki Gagauz göçmen profilinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede literatür taraması ve bunun yanısıra Türkiye'ye çalışmak amacıyla gelen üç Gagauz kadın ve eğitim al-

¹ This study was presented orally in (USVES 2020)./Bu çalışma Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Sempozyumu 2020'de (USVES 2020) sözlü olarak sunulmuştur. The ethics committee review for this article was not reported./Etik kurulu onayı gerekmediği bildirilmiştir.

Cite as/Atıf: Sağlam, N. A. (2020). Türkiye'deki Gagauz Göçmen Profili. *Kesit Akademi Dergisi*, 6 (25): 293-306. <http://dx.doi.org/10.29228/kesit.47540>

Checked by plagiarism software. Benzerlik tespit yazılımıyla kontrol edilmiştir. CC-BY-NC 4.0

mak amacıyla gelen beş Gagauz öğrenci ile 2017 Kasım-Aralık ayında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye’deki Gagauz göçmen profilinin; Türkiye’ye çalışmak amacıyla gelen kadınlar, Türkiyelilerle evlenerek buraya yerleşen kadınlar, eğitim amacıyla gelen öğrenciler ve eğitimleri sonrasında Türkiye’de çalışan/yerleşen farklı (doktor, öğretmen, mühendis vb.) meslek sahibi Gagauzlar şeklinde dört ana grupta toplanabileceği görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Türkiye, Gagauzlar, göçmen Gagauz kadınlar, göçmen Gagauz öğrenciler, yerleşikleşen Gagauzlar

Abstract: With the dissolution of the Soviet Union, Turkey has been encountered with a significant wave of immigration. After the dissolution of the Union since the 1990s, one of the groups which migrated to Turkey was Gagauz. Gagauz is an Orthodox Christian Gagauz speaking community with Turkish origin that has been living in Moldova's Gagauzia Autonomous Region. In addition, Gagauz people are known to be living in Russia, Turkey, Ukraine, Bulgaria, Greece, Romania and the EU countries. Gagauz people, came to Turkey for the first time as students sent by the Bucharest Ambassador to Hamdullah Suphi Tanrıöver in the 1930s. With the outbreak of the Second World War and the beginning of the Gagauz people to live in the Soviet Union interrupted relations until the 1990s. With the dissolution of the Union, the Gagauz again massively began to come to Turkey. Gagauz of officially counted as Moldovan citizen in Turkey of their numbers is unknown but today there is a substantial rate Gagauz population, Gagauz Diaspora. This work intends to reveal the Gagauz immigrants profile in Turkey. In this context, along with the literature review, between November and December 2017, there were interviews carried out with three Gagauz women who came to Turkey with work purpose and five Gagauz students who came with education purpose. The profile of Gagauz immigrants in Turkey was based on four groups: women coming to Turkey for working purpose, women settling in Turkey by getting married, students coming for education purpose and then Gagauz professional workers and settling in Turkey (doctor, teacher, engineer, etc)

Keywords: Turkey, Gagauz, immigrant Gagauz women, immigrant Gagauz students, settled Gagauz

GİRİŞ

Göçler, özellikle küreselleşme süreciyle birlikte dünya genelinde yoğunlaşmış, nitelik değiştirmiş aynı zamanda çeşitlenmiştir. Genellikle insanlar, ekonomik nedenlerle yer değiştirse de günümüzde eğitim, daha iyi yaşam koşulları, farklı yaşam biçimi gibi gerekçelerle de göç etmektedirler. Türkiye de her dönemde çeşitli nedenlerle kısa ve uzun süreli göç veren ve alan bir ülke olsa da özellikle küreselleşme süreciyle 1990’lı yıllardan sonra uluslararası göç alan bir ülke durumuna gelmiştir. Bu göçler iş, eğitim, daha iyi yaşam koşullarına ulaşma arzusu gibi nedenlerle yapılmıştır. Türkiye’ye yönelen bu göçlerin büyük kısmını Balkan ve eski Sovyetler Birliği ülkelerinden gelenler oluşturmaktadır. Özellikle Bulgaristan, Romanya, Moldova, Ukrayna, Gürcistan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan vb. ülke vatandaşları ilk sıralarda yer

almaktadır. Bu ülkelerden gelen göçmenlerin bölgesel bir aktör olarak Türkiye'yi tercih etme nedenlerinin en başında bazılarının kısmi bazılarının tümüyle "Türk" kökenli bir nüfusa sahip olmaları ve bu nedenle dil öğrenme kolaylığı (benzerlik nedeniyle) ile kültürel, tarihsel ve coğrafi yakınlık gelmektedir. Bu göçlerin en önemli amacının kısa veya uzun süreli yasal ve yasa dışı yollarla çalışma olduğu görülmektedir (Dedeoğlu ve Ekiz Gökmen 2011: 43-47). Bunun yanı sıra bu yıllarda aynı ülkelerden Büyük Öğrenci Projesi çerçevesinde eğitim göçleri yaşanmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Türkiye, bağımsızlığını kazanan Balkan ve Orta Asya Cumhuriyetleri'ndeki ülkelerle ilişkilerini güçlendirmek için eğitim alanında ikili anlaşmalar imzalayarak öğrenci değişimi ve ortak eğitim yatırımlarını teşvik ederek bu ülkelerle olan tarihsel ve kültürel bağlarını güçlendirmeyi amaçlamıştır. Bu çerçevede, eğitim alanında ortaya çıkan en önemli proje, Büyük Öğrenci Projesi (BÖP) olmuştur. BÖP kapsamında 1992-1993 akademik yılından itibaren Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından burslu öğrenciler gelmiştir (Özoğlu, Gür, Coşkun, 2012: 58-62). 2012 yılında ise BÖP'ten, Türkiye Bursları sistemine geçilerek söz konusu uluslararası öğrenci hareketliliği daha fazla ülkeyi de içine alacak şekilde genişletilerek faaliyetlerini sürdürmektedir². Bu öğrenci ve işçi göçleri, dünya genelinde olduğu gibi ilk başlarda geçici ve kısa süreli olarak düşünülse de bir kısmı böyle olurken bir kısmı süreç içerisinde uzun süreli hale gelmekte bir kısmı da Türkiye'ye yerleşmekle sonuçlanmaktadır. Çünkü Türkiye, bu göçlerle gelenlerin geldikleri ülkelere kıyasla eğitim, çalışma koşulları, ücretler, yaşam olanakları vb. açısından cazip konumdadır.

Türkiye'ye 1990'lı yıllardan itibaren hem işçi hem eğitim göçü ile gelen Türk kökenli gruplardan biri de Gagauzlardır. Gagauzlar; Türk kökenli, Türkiye Türkçesi'ne yakın bir dil olan "Gagauzca" anadiline sahip ve Ortodoks Hristiyan dinine bağlı bir topluluktur. Çoğunluğu Moldova'ya bağlı Gagauz Yeri Özerk Bölgesi'nde olmak üzere Ukrayna, Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan gibi farklı ülkelerde yaşamaktadır. Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Gagauzların pek çoğu iş, eğitim ve daha iyi yaşam olanaklarına erişmek amacıyla başta Rusya ve Türkiye olmak üzere Almanya, İngiltere, İtalya, Amerika vb. ülkelere de göç etmiş/etmektedirler. Türkiye'ye özellikle kadınlar çalışmak, gençler ise eğitim almak amacıyla gelmiş/gelmektedir. Onların burada resmi olarak sayıları bilinmemekle³ birlikte 10.000-40.000 aralığında veya 25.000 olduğuna dair iddialar söz konusudur⁴(Aksoy, 2016). Türkiye'ye gerek iş gerek eğitim amacıyla gelen Gagauzların bazıları geçici göçmen statüsünü devam ettirirken bazıları da kalıcı hale gelmiştir. Böylece Türkiye'deki Gagauz göçmen profili çeşitlenmiştir. Bu çalışmada Türkiye'deki Gagauz göçmen profilinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Türkiye'deki Gagauz göçmen profilinin ortaya konulması amacıyla yapılan bu çalışmanın verileri, literatür taramasının yanı sıra Gagauzlardan Türkiye'ye işçi göçüyle gelen üç kadın ve eğitim almak amacıyla gelen beş öğrenci ile görüşmeler neticesinde elde edilmiştir. Görüşmeler, İstanbul ve Ankara'da 2017 Kasım-Aralık ayında nitel araştırma tekniğiyle yapılmıştır.

² URL-1

³ Resmi kayıtlarda Moldova vatandaşı olarak geçmektedirler.

⁴ URL-2

Öğrenciler ile ilk olarak üniversitede tanışılmıştır. Sonrasında bu öğrencilerin tanıdıkları ile iletişime geçilerek amaçlı ve kartopu örneklem teknikleriyle diğer kişilere ulaşılmıştır. Onlarla uygun zaman ve yer belirlenerek görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerle görüşmeler, genellikle kamusal alanlardaki kafelerde gerçekleştirilirken kadınlarla Laleli'de Gagauz kadınların toplandığı Gagauz otobüslerinin bulunduğu otoparkta yapılmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler onların izinleri dahilinde ses kayıt cihazlarına kaydedilmiştir. Ancak kadınların ses kayıt cihazından çekinmeleri nedeniyle söyledikleri not edilmiştir. Bu notlar ve ses kayıtları deşifre edilerek söylemler betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Ardından ilgili literatür çerçevesinde analizin yorumlanmasıyla bulgular değerlendirilmiştir.

Tablo: 1 Görüşme Yapılan Kişilerin Bilgileri⁵

İsim	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Eğitim Durumu	Meslek	Türkiye'ye Geliş Nedeni	Kaç Yıldır Türkiye'de yaşamaktadır
Olga	Kadın	47	Evli	Lise	Ev hizmetleri çalışanı	İş	18
İsteva	Kadın	46	Boşanmış	Lise	Ev hizmetleri çalışanı	İş	17
Nina	Kadın	42	Evli	Üniversite	Ev hizmetleri çalışanı	İş	5
Sergehi	Erkek	21	Bekar	Lisans öğrencisi	Öğrenci	Eğitim	3
Maria	Kadın	23	Bekar	Lisans öğrencisi	Öğrenci	Eğitim	5
Andrey	Erkek	25	Bekar	Doktora öğrencisi	Öğrenci	Eğitim	3
Vitaliy	Erkek	25	Bekar	Doktora öğrencisi	Öğrenci	Eğitim	3
Todur	Erkek	27	Bekar	Yüksek Lisans öğrencisi	Öğrenci	Eğitim	8

Tarihsel Süreçte Gagauzlar ve Türkiye ile İlişkileri

Gagauzlar; tarih boyunca Balkanlarda Bizans İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu (1300'lerin sonu-1774), Rus İmparatorluğu (1774-1918), Romanya Krallığı (1918-1940) ve Sovyetler Birliği (1944-1990) egemenliklerinde yaşamışlardır. Günümüzde ise Moldova'ya bağlı olan Gagauz Yeri Özerk Bölgesi'nde yaşamaktadırlar (Çakır, 2007; Manov, 2001; Argunşah, 2002: 391-421). Gagauzların Osmanlı imparatorluğu sonrası ne Rus imparatorluğu ne Sovyetler Birliği döneminde Türkiye ile ilişkileri ve iletişimleri olmamıştır. Onların Osmanlı İmparatorluğu'ndan sonra Türkiye ile ilişkileri ilk olarak Romanya Krallığı döneminde gerçekleşmiştir. I. Dünya savaşı sonrasında Paris Barış Konferansı ile -Gagauzların yaşadığı- Besarabya eyaletinin Romanya'ya verilmesiyle (Hosking, 2015: 576) 1918-1940 yılları (I. ve II. Dünya savaşı) arasında onlar Romanya egemenliğinde yaşamıştır. Bu dönemde Gagauzların Türkiye ile iletişimlerinin

⁵ Kişilerin isimleri Gagauzlarda kullanılan farklı isimlerle değiştirilmiştir.

başlamasında Mustafa Kemal Atatürk ve o dönemin (1931-1944) Bükreş Büyükelçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver'in etkisi büyüktür. Atatürk ve Tanrıöver bu yıllarda Gagauzları, Balkanlardan Türkiye'ye getirerek yerleştirmek istemiş ancak bu gerçekleşmemiştir (Manov, 2001: X). Yine de Tanrıöver, 1931-1944 yılları arasında Büyükelçilik görevi süresince Gagauzlarla yakından ilgilenerek çeşitli projelerle onların Türkiye ile ilişkilerini geliştirmeye çalışmıştır. Ne yazık ki bu çalışmalar II. Dünya savaşının başlamasıyla kesintiye uğramıştır. II. Dünya Savaşı'nda Almanların yanında yer alan Rumen cephesi yıkılınca, Ruslar batıya doğru ilerlemeye başlamış ve Gagauzların toprakları (Besarabya) tekrar Rusya'ya geçmiştir (Çobanoğlu, 2003: 52). Böylece Gagauzlar 1940-1941'de Sovyet idaresine girmiştir (Karpat, 2012: 325). 1941 yılının Haziran ayında Rumen askerleri Sovyetler Birliği'ni Besarabya'dan tekrar çıkarmıştır. Dört yıl, II. Dünya savaşı sürmüştür (Tanasoğlu, 1999: 14). Gagauzlar savaş süresince 1941-44 yıllarında Romanya hakimiyetinde yaşamışlardır. Savaştan sonra tekrar Sovyet idaresine geçerek 1944-91 yılları arasında Sovyetler Birliği egemenliğinde yaşamışlardır (Karpat, 2012: 325). Gagauzların Sovyetler Birliği'nde yaşamaya başlamalarıyla Türkiye ile ilişkileri kesintiye uğrayarak bu durum Sovyetler Birliği dağılana kadar devam etmiştir. Birlik dağıldıktan sonra Gagauzlar ile siyasi düzeyde gerçekleştirilen iletişim ve Türkiye'ye iş ve eğitim amacıyla gerçekleşen göçlerle ilişkiler yeniden başlamıştır.

1930'lu Yıllarda Türkiye'ye Öğrenci Göçü

Hamdullah Suphi Tanrıöver, Bükreş Büyükelçisi olduğu (1931-1944) yıllarda Gagauzlar ile ilgili önemli girişimlerde bulunmuştur. Bunlardan biri Atatürk ile görüşerek Gagauz gençlerin Türkiye'de orta ve yüksekokullarda eğitim almalarını sağlamaktır (Baydar, 1968: 157). Bu eğitim aracılığıyla Gagauzlar ile Türkiye Türkleri 100-150 yıldan fazla süren bir kopukluktan sonra yeniden karşılaşmışlardır (Karanfil, 2016: 110) Türkiye'ye eğitim amacıyla gelen Gagauz öğrencilerden Vasiliy Çebanov (Özdemir Çobanoğlu) bu olayı şöyle anlatmaktadır: "Atatürk, biz Gagauz Türklerine sahip çıkmaya başlamıştı, yani bizleri Türkiye'de anavatanda okutmaya başlamıştı. İlk fırsatta ben de Türkiye'ye gelmek için başvurduğum (1935). O dönemde Bükreş Büyükelçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver ile konuştum, o bana yardım etti. 1937'de başvurum kabul edildi. Acıbadem'deki Muallim Mektebi'ne (Öğretmen Okulu) kayıt oldum, orada benden başka Gagauz gençler de vardı" (Çobanoğlu, 2003: 24, 27). Stepan Bulgar (2016: 374), 1930'lu yıllarda Vasiliy Çebanov gibi tahmini olarak 200 öğrencinin Türkiye'ye eğitim amacıyla gönderildiğini bildirmektedir.⁶ Bulgar (2016: 380-382) o dönemde İstanbul, Ankara ve İzmir'e eğitime gelen 45 öğrencinin ayrıntılı bilgilerine yer vermiştir. Aslında bu öğrencilerin çoğu İstanbul'da Erkek Muallim Mektebi'nde eğitim görmüştür. Buradan mezun olan öğrenciler yine Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde eğitimlerini tamamlamışlardır. 1940 yılında II. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla da çoğu memleketlerine dönemeyerek Türkiye'de kalmış, Türk isimleri alarak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmuşlardır (Bulgar, 2016: 374; Temizyürek, 2016: 117-

⁶Atatürk'ün görevlendirdiği Bükreş Büyükelçisi Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ortodoks mezhebindeki Gagauz Türkü soydaşlarımız ile yakından ilgilenmiştir. Yetenekli Gagavuz çocuklarına öncelik vererek ilk aşamada yaklaşık 40 kişilik bir öğrenci grubunu öğrenim için Türkiye'ye göndermiştir. Daha sonra bu sayı 200'ü aşmıştır. Bunların bir kısmı tekrar ülkesine dönerek toplumuna Türklük bilinci ile hizmet ederken, Türkiye'de kalanlar da bilim ve kültür alanında önemli görevlerde bulunmuşlardır (Kaymakçı, 2019: 3).

119). Hamdullah Suphi Tanrıöver'in de anlattığına göre öğrencilerin 30-40 kadarı daha çok doktorluk, avukatlık ve öğretmenlik gibi meslekleri seçerek anayurdun hizmetine girmişlerdir (Baydar, 1968: 160). Bu öğretmenlerden biri de Kamil Gökoğuz'dur. Gökoğuz'un halen Türkiye'de yaşayan oğlu Metin Gökoğuz babasının Türkiye'ye 1930'lu yıllarda eğitim amacıyla gelişini ve burada kalışını şöyle anlatır:

O dönemde Kongaz Belediye Başkanı olan büyük amcam Vasili Mutişor'un Kongaz'dan gönderdiği 25 öğrenci arasında küçük kardeşi Georgi Mutişor (babam) da vardı. 1936 yılında Edirne Erkek Öğretmen Okulu'na başlayan Georgi Mutişor'a Hamdullah Suphi Bey tarafından Kamil Gökoğuz adı verilmiştir. 1939 yılında İkinci Dünya Savaşı'nın çıkması nedeniyle babam okul müdürünün engellemesi sayesinde Romanya'ya gitmemiştir. 1940 yılında okuldan mezun olan babam, İstanbul'a gelmiş orada annemle evlenmiş sonra da Anadolu'da öğretmenlik yapmıştır (Gökoğuz, 2019: 14).

Sonuç olarak Gagauzlar, Osmanlı dönemi sonrasında (1700'lerin sonu) ilk kez 1930'lu yıllarda Atatürk ve Hamdullah Suphi Tanrıöver'in ilgileri sonucunda Türkiye ile iletişime geçmiştir. Söz konusu iletişim sonucunda Türkiye'ye eğitim amacıyla tahmini olarak 200 kadar Gagauz öğrenci gelmiştir. Eğitimleri sonrasında İkinci Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla ailelerinin yanına dönemeyerek Türkiye'de mesleklerini icra ederek ve evlenerek kalıcılaşmışlardır.

1990'lı Yıllarda Türkiye'ye İşçi ve Öğrenci Göçleri

Gagauzların Romanya egemenliğinden çıkarak Sovyetler Birliği'nde yaşamaya başlamalarıyla yine Türkiye ile ilişkileri kesintiye uğramış ve bu durum Birlik dağılana kadar devam etmiştir. Birlik dağıldıktan sonra Gagauzlar ile Türkiye arasındaki ilişkiler gerek siyasi gerek toplumsal düzeyde yeniden başlamıştır. Gagauzların Türkiye ile toplumsal düzeydeki ilişkilerinin başlamasında onların Türkiye'ye kitlesel işçi ve öğrenci göçlerinin etkisi büyüktür. Onlar, 1990'lı yıllarda ilk olarak Türkiye'ye işçi göçleriyle gelmişlerdir. Birliğin dağılmasıyla Gagauzların yaşadığı bölge (Moldova Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti) siyasi krizle birlikte uzun soluklu bir sosyo-ekonomik krize girmiş ve toparlanamamıştır. Böylece bölgeden 1990'lı yıllardan itibaren ulus aşırı kitlesel işçi göçleri yaşanmıştır. Çoğu kişi geçimini sağlamak için farklı ülkelere gitmek zorunda kalmıştır (Chirciu, 2014: 5). "Kadınlar çoğunlukla Türkiye'ye, erkekler ise Rusya'ya gitmeyi tercih etmiş/etmektedir" (Karanfil, 2015: 55). Rusya'ya giden Gagauz erkekleri genellikle inşaat sektöründe, Türkiye'ye gelen Gagauz kadınları ise ev temizliği, çocuk, hasta ve yaşlı bakıcılığı gibi alanlarda çalışmış/çalışmaktadır. Bu işçi göçleri ilk başlarda mevsimlik göçler şeklinde olmuştur (Chirciu, 2014: 5). Sonrasında bu göçler uzun süreli veya kalıcı biçimlere dönüşerek süreklilik kazanmıştır. Hatta Türkiye'de özellikle büyük kentlerde, ev içi hizmetlerde çalışanlar gündeme geldiğinde akla hemen Moldovalılar (Gagauz kadınlar) gelir olmuştur (Kaşka, 2007: 233). Gagauz kökenli Moldovalı kadınlar, Türkçe bilmeleri dolayısıyla daha çok tercih edilmiş/edilmektedir (Kaşka, 2016: 80). Böylece Gagauz kadınlar, Türkiye'de bu iş alanında süreklilik kazanmıştır. Süreç içerisinde onlar farklı iş sektörlerine de yönelmişlerdir. Günümüzde hala "ev hizmetleri" sektöründe hasta, çocuk, yaşlı bakıcılığı, ev temizliği, yemek yapımı vb. işlerde çalışmakla birlikte tekstil sektörü içerisinde mağazalarda satış temsilciliği, taşımacılık sektörü ve tercümanlık (Rusça) gibi alanlarda da çalışmaya devam etmektedirler. Bu

kadınlardan kısa süreli olarak çalışıp ülkelerine dönenler olduğu gibi yaklaşık 20-25 yıldır Türkiye’de çalışan kadınlar da bulunmaktadır.

İstanbul’da çalışan bu kadınlardan bazıları ile görüştüğümüzde onlar uzun yıllardır burada çalıştıklarını şöyle anlatmışlardır:

“1999’dan beri İstanbul’da çalışıyorum. Ben ilk geldiğimde 4 sene kaldım burada çocuklar ufacıktı, 4 sene hiç görmedim onları bi gittim kocamanlar. Şimdi senede bir gidiyorum” (Olga, Ev Hizmetleri Çalışanı, 47).

“Ben 2000’de geldim. Keşke bizim orda fazla işimiz olsa da orada çalışsak dimi iyi bir maaş olsa iyi bir iş kim istemez ki kendi evinde oturmağa(yaşamak). Ailelerimizin yanında olsak ama gene de teşekkür ederiz Türkiye’ye iyi ki var. İşte biz çalışabiliyoruz, ailelerimize bakabiliyoruz yani, sağol ki kapıları açtılar bize. Bak şimdi ben buraya Türkiye’ye alıştım ben gitmek istemiyorum. Burada iş olduğu için ne bilim karnım burada doyuyor, param buradan geliyor cebime. Bizim oraya Türkler de açtı orada iş yerleri ama 100-200\$ mı ne kadar ödüyorlar insanlara yani ben mesela o parayla geçinemem. Burada 500-600\$ alıyoruz. Çok varız biz İstanbul’da farklı farklı yerlerde çalışıyoruz arkadaşlarımız var onlar Levent’te ben Dudullu’dayım şimdi. Bizim erkekler de geliyor buraya ama daha az iş buluyor onlar o yüzden mecbur kadınlar geliyor” (İsteva, Ev Hizmetleri Çalışanı, 46).

“Ben 2012’den beri beş senedir devamlı 3 ay burada 3 ay Gagauzya’da yaşıyorum. Yaşlı teyzeye amcaya bakıyorum. Amca vefat etti şimdi teyzeye bakıyorum. Ben gidince teyzeye arkadaşım geliyor, 3 ay da O bakıyor. Araştırmacı: Bu şekilde daha devam ettirmeyi düşünüyor musunuz? Nina Hanım: İnşallah teyze iyi olsun da. Teyze çok iyi çok iyi anlaşıyoruz” (Nina, Ev Hizmetleri Çalışanı, 42).

“ ‘Türk Kökenli Yabancılar’ kategorisine giren Gagauz kadınların üç aya kadar yasal, altı aydan kısa olmak üzere yasadışı olmak üzere toplam dokuz ay Türkiye’de kalışları, çalışmaları ve ardından küçük bir miktar ceza ödeyerek ülkelerine geri dönmeleri söz konusudur. Türkiye’de kalışları yasadışı duruma gelenler, tahdite konu olmakta; bir başka deyişle, Türkiye’den çıkış yaptıklarında, Türkiye’de yasadışı geçirdikleri zaman kadar, ülkelerinde kalma zorunlulukları olmaktadır” (Ünal, 2012: 395). Bu yüzden ilk gelen kadınlar ülkelerine gitmeye çekinmiş ve yıllarca ailelerinden uzakta yasadışı çalışarak burada çalışmışlardır. Ancak şimdiki-lerin çoğu oturum izinleri ücretlerini ödeyerek sık olmasa da -işleri elverdiği ölçüde- Gagauzya’ya ailelerinin yanına gidebilmektedirler. Bazıları ise yasal süreleri olan üç ay burada çalışarak üç ay Gagauzya’da yaşayacak şekilde bir strateji uygulamaktadır. 3 ay kendileri 3 ayda bir yakınları veya tanıdıkları çalıştıkları işlerini kaldığı yerden devam ettirerek işlerini dönüşümlü bir şekilde sürdürebilmektedirler. Gagauz kadınların kendi aralarında geliştirdikleri bu dönüşümlü çalışma durumlarını Ünal döngüsel göç olarak açıklamaktadır (Ünal, 2012: 395).

Gagauz Yeri Özerk Bölgesi’nde işsizlik, düşük maaşlar, sağlık, eğitim, alt yapı hizmetlerinin gelişmemişliği vb. sorunlar nedeniyle bölgeden 1990’lı yıllardan beri geçici, kısa veya uzun süreli olarak dış göçler devam etmektedir (Chirciu, 2014: 5).

Eğitim amacıyla Türkiye’ye gelen Gagauz öğrenciler de yakınları veya tanıdıklarından

pek çok Gagauz kadının buraya çalışmak amacıyla geldiğinden bahsetmişlerdir.

“Örneğin benim babam Rusya’da çalıştı. Annem Türkiye’ye gelip biraz çalışıp gitmişti ama şimdi tekrar geldi çocuk bakıyor burada İstanbul’da” (Serghei, Lisans Öğrencisi, 21).

“Benim burada Aksaray’da yaşayan bir tanıdığım var onlar bir daire kiralyorlar 5-6 Gagauz kadın kalıyorlar. Başka yerlerde de başka semtlerde de oturanlar var. Eniştemde çalışanlar da var mesela onlar ev kiralamıyorlar pahalı olduğu için izinleri de sadece bir gün oluyor. Birçoğu kiralamıyor çalıştığı evde kalıyor. Sadece izin günlerinde gelip görüşüyorlar. Laleli’de bir otopark var orayı biliyor musunuz? Orda çok varız çok varız yani. Özellikle Pazar günü herkes Gagauzlar oraya toplanıyor, vızır vızır orası. Pazarları, ben de gidiyorum genellikle iki park var bir üst tarafta park var bir de alt tarafta bir park var. Herkes toplanıyor, konuşuyor, hepsi birbirlerini tanıyor” (Maria, Lisans Öğrencisi, 23).

Kadınların ve öğrencilerin söylediği gibi buraya çalışmaya gelen kadınların sayısı azımsanmayacak oradadır. Hatta bu kadınların Türkiye’deki sorunlarına yardımcı olmak için dernek bile kurulmuştur.

“İstanbul’da çok çalışan kadın vardır evlerde. Onlara yardım etmek için bir dernek vardı ama şuanda aktif değil galiba” (Todur, YL Öğrencisi, 27).

Türkiye’ye çalışmaya gelen Gagauz kadınların sorunlarını çözmek için bu kadınlardan biriyle evli olan Nejdet Ertuğrul İstanbul’da 2007’de “Gagauz Dostluk Kültür ve Dayanışma Derneği”ni kurarak Gagauzlar ile ilgilenmiştir. Söz konusu dernek Ertuğrul’un sağlık sorunları nedeniyle bir süre aktif olmasa da 2018’de tekrar aktifleşmiş ve faaliyetlerine devam etmektedir.⁷

Çalışmaya gelen kadınlardan çok az bir kısmı süreç içerisinde ailesini Türkiye’ye getirerek veya kendine bir yaşam kurarak buraya yerleşmiştir. Ancak Türkiyeli⁸ erkeklerle evlenerek burada kalıcılaşan Gagauz kadınların sayıları azımsanmayacak oradadır. Hem Türkiye’deki Gagauz diasporası hem Gagauzya’da yaşayan Gagauzlar, Türkiyelilerle evlenerek Türkiye’ye yerleşen Gagauz kadınların çokluğundan bahsetmektedir.⁹ Türkiye’de Gagauzlar ile ilgili düzenlenen kültürel organizasyonlarda bu kadınlarla karşılaşmakta ve onlar gibi burada Türkiyelilerle evlenenlerin çokluğuna değindikleri görülmüştür. Gagauzya’daki alan araştırması sırasında da karşılaşılan bazı kişiler *-benim kızım orda Türkle evli, benim kardeşimin kızı evli, komşumuz evli size şeklinde-* pek çok tanıdığından bahsetmiştir.¹⁰ Netice itibarıyla Türkiye’ye çalışmaya gelen kadınlardan az bir kısmı Gagauzya’daki ailesini yanına alarak buraya yerleşirken önemli bir kısmı Türkiyeli erkeklerle evlenerek burada kalıcılık kazanmıştır. Böylece Türkiye’ye çalışmaya gelen Gagauz kadınlar, kendi içerisinde halen çalışan / işçi / göçmen ve evlenenler / yerleşenler / kalıcılık kazananlar şeklinde iki ana gruba bölünmüştür.

⁷ URL-4

⁸ Türkiyeli terimi, Türkiye’de yaşayan tüm etnik ve dini grupları kapsamayı yönüyle tercih edilmiştir.

⁹ URL-7

¹⁰ Sağlam, 2019.

İşçi göçlerinin yanısıra eğitim amacıyla da Gagauzlar Türkiye'ye göç etmektedir (Iusumbeli, 2008: 329). Türkiye'nin eski Sovyetler Birliği ülkelerindeki Türk kökenlilere yönelik 1992'de başlattığı Büyük Öğrenci Projesi'ne Gagauzlar da dahil olmuş ve gençler Türkiye'ye eğitim almak amacıyla gelmeye başlamışlardır. Gagauzlar'dan ilk olarak 1992'de 78 "Gagauz öğrenci" Türkiye'ye gelmiştir.¹¹ "Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba toplulukları ile kalıcı bir dostluğun sağlanmasında "eğitim" faaliyetleri özel bir önem taşımaktadır. Türkiye, eğitim alanında başlattığı bu proje ile ortak tarihsel ve kültürel bağlara sahip insanlar arasında köprüler kurmuştur (Kavak ve Baskan, 2001: 102). 2012 yılından itibaren ise Türkiye Bursları projesiyle göç eden öğrencilerin sayıları artarak devam etmektedir (Sağiroğlu, 2015). Gagauz öğrenciler de şuanda Türkiye burslarıyla burada çeşitli kentlerde eğitim ve öğrenim görmektedirler. Türk üniversitelerindeki nitelikli eğitim, Gagauz gençlerinin dünya ile bütünleşmesine yardım etmektedir (Karanfil, 2013: 113). IV. Dünya Gagauzları Kongresi'nde (2017 4-5 Mayıs) dönemin Başbakanı Binali Yıldırım Gagauzya'dan son bir yılda 414 Gagauz öğrencinin Türkiye'ye eğitim amacıyla geldiğini açıklamıştır.¹² Bu öğrencilerden bazılarıyla görüştüğümüzde onlar Türkiye'de gelecekleri için fırsat aradıklarını söylemişlerdir.

"Bizim gençler, genellikle eğitim ya da iş için Türkiye'ye çıkıyorlar" (Vitaliy, Doktora Öğrencisi, 25).

"Bizler Rusya'da bizim gibi Türkiye'de ya da başka bir yerde fırsat arayan kişileriz" (Serghei, Lisans Öğrencisi, 21).

"Biz Gagauz öğrenciler Ankara, İstanbul'da Türkiye'nin her yerinde varız yani. Ankara'da bir dernek var Toplumsal Gelişim Derneği, Balkanlardan gelen bütün gençleri bir araya getirmeye çalışan bir dernek. Biz Gagauzlar da orada toplanıyoruz, bir şekilde faaliyetlerde yer alıyoruz yani. Orada toplantılar yapabiliyoruz. Mesela biz 7-8 kişi her hafta neredeyse bir araya gelebiliyoruz yani. Bu dernekte görüşüyoruz. Ama işte 2 ayda bir falan öğrenciler, çalışanlar öyle hep birlikte toplanabiliyoruz 20-30 kişi kadar. Bütün burada yaşayanlar en az 30 kişi oluyoruz. 30-40-50'yi de bulduğu vardır yani. Biz kendi aramızda burada yaşayanlarla öğrenciler, çalışanlar hep irtibattayız" (Todur, YL Öğrencisi, 27).

Türkiye'de ev hizmetlerinde çalışmaya gelenler ve öğrencilerin yanısıra farklı iş sektörleri ve mesleklerde çalışan Gagauzlar da bulunmaktadır. Bunlar genellikle eğitim amacıyla Türkiye'ye gelen ve eğitimlerini tamamladıktan sonra mesleklerini burada yapan ve buraya yerleşenlerden oluşmaktadır. Bu kişilerden bazıları Türkiye'ye eğitim amacıyla gelişlerini ve eğitimleri sonrasında burada kalıcılaşmalarını şöyle anlatmaktadırlar.

"Ben Georgi Yassıbaş, 46 yaşındayım, Gagauz Türküyüm, Gagauz Yeri Komrat İlçesi Kongaz köyündenim. 26 yıldır Türkiye'deyim. İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon uzmanıyım. Eşim Svetlana Yassıbaş, 41 yaşında, 18 yıldır Türkiye'de O da Gagauz Türkü, Kongaz'lıdır ve aynı hastanede Göz Hastalıkları uzmanı olarak çalışmaktadır. 4 çocuğumuz (2 oğlumuz Andrey ile Denis ve 2 kızımız Arina

¹¹ URL-8

¹² URL-9

ve Lara) ile İstanbul Fatih ilçesinde oturuyoruz. Aralık 1992'de rahmetli Cumhurbaşkanı Turgut Özal döneminde başlatılan Büyük Öğrenci projesi çerçevesinde Türki Cumhuriyetler ve Akraba topluluklarından Türkiye'ye okumak için kabul edilen öğrenciler arasında Moldova Cumhuriyeti Gagauzya'dan da ilk gelen 78 öğrenci içinde ben de vardım. Türkiye'ye büyük hayaller ve heyecanla tıp eğitimi almak için gelmiştim. Aralık 1992-1993 Haziranına kadar Bursa TÖMER'de dil eğitimini aldıktan sonra Ekim 1993'te İstanbul Tıp Fakültesi'nde eğitim görmeye başladım ve 2000 yılında mezun oldum. 1998 yılında evlendim ve 2000 yılının Kasım ayından itibaren Türkiye'de Tıpta Uzmanlık eğitimini almaya gelen eşimle beraber ailece sevdiğimiz Türkiye'de yaşamaya karar verdik".¹³

"Ben Serghei Manastırlı, Gagauzya'dan Kıpçak köyündenim. 2005 yılında Türkiye'ye öğrenmeğe geldim. Bir süre biz Türkçe öğrendik sonra üniversitede öğrenmeğe başladık. Ben bitirdim fakülte biyoloji, ancak ben öğrendikten sonra bu mesleğin bana göre olmadığını anladım. Ben üniversite'de okurkana çok bu derneklerin topluluklarına katıldım. Balkan studentlerinin derneği vardı. Orda bütün Balkanlardan gelen studentlerle tanışardık, orda ben öğrendim hani Balkanlarda pek çok yerde bizim gibi laf eden insanlar, başka milletler, topluluklar var. Sonra burada ben anladım ben başka bir şey yapıcım. Sonra ben karar verdim. Uluslararası Halkla İlişkiler okudum. Ben bugün Uluslararası Avrasya Metal İşçileri Federasyonu'nda çalışmaktayım Ankara'da. Orada başuzman olarak çalışıyorum. Yedi yıl oldu orada işlerim. Hem iş yaperim hem evliyim iki oğlum var. Eşim de Kıpçak köyünden."¹⁴

"Türkiye'de kurduğumuz Gagauzlar Derneği'mizin başkanı İrina Iusumbeli ve eşi Vasiliy Iusumbeli de 1997'de Türkiye'ye öğrenmeğe gelmişler şimdi Ankara'dalar onlar burada okudu ve şeker fabrikası kurdular..."¹⁵

Gagauz gençler, Moldova dışında Türkiye, Rusya, Ukrayna, Azerbaycan, İngiltere, Almanya ve Amerika gibi ülkelerde lisans ve lisansüstü eğitimler almaktadır. Ve bu öğrenciler, genellikle Gagauzya'ya dönmekte ve gittikleri ülkelerde farklı iş sektörlerinde çalışarak oralarda kalıcılışmaktadır. Günümüzde de aynı 1930'lu yıllarda olduğu gibi, yurt dışında eğitim alan Gagauz öğrenciler, memleketlerine dönmemektedir (Iusumbeli, 2008: 329). "Gagauz gençlerin çoğu öğrenim gördükleri ülkelerin vatandaşlığına geçmeye çalışmakta ve doğal olarak bu sürecin tamamlanması durumunda vatandaşı oldukları ülkelere hizmet etmeye başlamaktadır. Geri dönüp kendi ülkelerinin sosyal ve ekonomik sorunlarını çözmede ve ekonomisini geliştirmede rol oynayabilecekken iyi bir öğrenim gördükten sonra çalışma ve kendini geliştirme imkânı sağlayamayan ülkelere dönmek birçoğuna anlamsız gelmektedir" (Chirciu, 2014: 4). Türkiye'ye eğitim almak amacıyla gelen Gagauz öğrenciler de eğitimleri tamamlandıktan sonra mesleklerini burada icra ederek aile ve düzen kuran azımsanmayacak sayıda genç bulunmak-

¹³ URL-8

¹⁴ URL-7

¹⁵ URL-7

tadır. Buraya eğitim amacıyla gelen ve mesleklerini burada yaparak yerleşiklik kazananlar da 2018 yılında Ankara’da “Gagauzlar Derneği”ni kurmuşlardır.¹⁶

SONUÇ

Türkiye, her dönemde çeşitli nedenlerle uluslararası göç alan bir ülke olmakla birlikte özellikle küreselleşme süreciyle bu göçler artmış ve çeşitlenmiştir. Türkiye’ye yönelen 1990’lı yıllardaki göçlerin büyük kısmını eski Sovyetler Birliği ülkelerinden; iş, eğitim ve daha iyi yaşam olanaklarına erişmek amacıyla gelenler oluşturmaktadır. Bu ülkelerden gelen göçmenlerin büyük bir kısmının “Türk” kökenli olmaları ile kültürel, tarihsel ve coğrafi yakınlıkları gibi nedenler onların gelişlerini etkilemiştir. Aynı zamanda yasal ve yasadışı iş, çalışma olanakları ve sunulan eğitim fırsatları Türkiye’yi cazip konuma getirmiştir. Bu göçler, ilk başlarda genellikle kısa süreli ve geçici olarak gerçekleştirilse de bir kısmı böyle olurken bir kısmı ise süreç içerisinde uzun süreli veya Türkiye’ye yerleşmekle sonuçlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yılları ve 1990’lı yıllardan itibaren ülkemize gerek iş gerek eğitim amacıyla göç eden Türk kökenli gruplardan biri de -eski Sovyetler Birliği ülkesi Moldova vatandaşları olan- Gagauzlardır. Türkiye’ye ilk 1930’lu yıllarda eğitim amacıyla gelen Gagauzlar ikinci kez Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra 1990’lı yıllarda; kadınlar çalışmak, gençler yine eğitim almak amacıyla kitlesel olarak göç etmişlerdir. Bu iş ve eğitim amacıyla gelen Gagauzların bir kısmı ülkelere geri dönerken veya farklı ülkelere giderken bir kısmı ise Türkiye’ye yerleşmişlerdir. Çalışmaya gelen kadınların bir kısmı Türkiyeli erkeklerle evlenerek, öğrencilerin bir kısmı ise Türkiye’de mesleklerini yapmaya karar vererek ve burada yaşamlarını kurarak kalıcılaşmaktadır. Böylece Türkiye’deki Gagauz göçmen grubu/profilini çeşitlenmiş olmaktadır. Dolayısıyla onların buradaki göçmen profilini; Türkiye’ye çalışmak amacıyla gelen kadınlar, Türkiyelilerle evlenerek buraya yerleşen kadınlar, eğitim amacıyla gelen öğrenciler ve eğitimleri sonrasında Türkiye’de çalışan/yerleşen farklı meslek sahibi Gagauzlar olarak gruplandırabiliriz.

KAYNAKÇA

- Aksoy, B. (2016). Hamidullah Suphi ve Gagauzlar. Şahingöz M. ve Alper A. (Ed.) *Post Sovyet Dönemde Jeopolitik Açından Gagauz Nüfusu* (s.245-255). Ankara: Türk Yurdu Yayınları.
- Argunşah, M. (2002). Gagauzların Tarihi. *Türkler Ansiklopedisi* (20. Cilt) (s.391-421) içinde Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Baydar, M. (1968). *Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Anıları*. İstanbul: Menteş Matbaası.
- Bulgar, S. (2016). Hamidullah Suphi ve Gagauzlar. Şahingöz M. ve Alper A. (Ed.) *Turkiyada Gagauz Studentleri 30-Cu Yıllarda XX Asırda: İstoriya Hem İnsannar* (s.373-392). Ankara: Türk Yurdu Yayınları.
- Chirciu, D. (2014). Günümüzde Gagauz Yeri’nde Yaşanan Göçler ve Nedenleri, *Tehlikedeki Diller Dergisi*, s.1-7, <https://tehlakedekidiller.com/turkce/wp-content/uploads/Dmitri-CHIRCIU-G%C3%9CN%C3%9CM%C3%9CZDE-GAGAUZ-YER%C4%B0.pdf> (Erişim

¹⁶URL-10, URL-7

- Tarihi: 03.08.2016)
- Çakır, M. (2007). *Besarabiyalı Gagauzların İstoriyası*. Hazırlayan: Stepan Bulgar, Kişinev: Pontos Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2003). *Anavatan'dan Anavatan'a Bir Gagauz*. İstanbul: Yesevi Yayıncılık.
- Dedeoğlu, S. ve Ekiz Gökmen, Ç. (2011). *Göç ve Sosyal Dışlanma –Türkiye'de Yabancı Göçmen Kadınlar*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Hosking, G. (2015). *Rusya ve Ruslar - Erken Dönemden 21.Yüzyıla* (Çev: Acar, K.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Iusumbeli, İ. (2008). Gagauz Yeri'nde Kadın, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karanfil, G. (2013). Yakın Tarihten Bugüne Gagauzların Dili: Genel Bir Bakış, *Tehlikedeki Diller Dergisi*, Kış, s.109-114, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/305228> (Erişim Tarihi: 08.08.2019)
- Karanfil, G. (2015). Gagauzlar: Dün, Bu Gün, Yarın, *Avrasya Sanat ve Medeniyet Dergisi*, Sayı:3, s. 49-56. <http://arthum.eurasianacademy.org/?sayfa=dergiyrinti&no=17&icerik=gagauzlar-dun-bu-gun-yarin&kategori=dilbilim-dilbilimi> (Erişim Tarihi: 08.08.2019)
- Karanfil, G. (2016). Hamidullah Suphi ve Gagauzlar. Şahingöz M. ve Alper A. (Ed.) *Hamdullah Suphi Tanrıovertin Gagauz Milli Kimliin Uuselmesindeki Rolü* (s.109-114). Ankara: Türk Yurdu Yayınları.
- Karpat, K. H. (2012). *Balkanlar'da Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik* (Çev: Boztemur, R.), İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaşka, S. (2007). Türkiye'de Yabancı İşçiler Uluslararası Göç, İşgücü ve Nüfus Hareketleri, Arı, A. (Der.) *Ev içi Hizmetlerin Küreselleşmesi ve Türkiye'deki Göçmen Kadınlar* (s.225-240) İstanbul: Derin Yayınları.
- Kaşka, S. (2016). Yeni Uluslararası Göç Hareketleri ve Türkiye'deki Moldovalı Kadın Hizmetçiler, In F. Kral, B. Pusch, C. Schönig, A. Yumul (Eds.), *Cultural Changes in the Turkic World* (s.71-86). Ergon Verlag Würzburg in Kommission, Würzburg: Orient-Institut Istanbul. <http://menadoc.bibliothek.uni-halle.de/menalib/content/pageview/1876400> (Erişim Tarihi: 21.11.2017)
- Kavak, Y. ve Baskan, G., (2001). Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarına Yönelik Eğitim Politika ve Uygulamaları, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 20: 92 – 103. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87956> (Erişim Tarihi: 09.08.2020)
- Manov, A. (2001). *Gagauzlar (Hiristiyan Türkler)*, (Çev. Acaroğlu, M. T.). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Özoğlu, M., Gür, B. S., Coşkun, İ., (2012). Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları, Ankara.

https://www.researchgate.net/publication/311743719_Kuresel_Egilimler_Isiginda_Turkiye'de_Uluslararası_Ogrenciler (Erişim Tarihi: 09.08.2020)

Sağlam, N. A., (2019). Post-Sovyet Süreçte Gagauz Kimliğinin Yeniden Üretilmesi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sağiroğlu, A. Z., (2015). Türkiye'nin Değişen Göç Karakteri, *Sosyoloji Divanı*, sayı: 6, s.9 - 30. https://www.academia.edu/29924106/_T%C3%BCrkiyenin_De%C4%9Fi%C5%9Fen_G%C3%B6%C3%A7_Karakter_i_sosyoloji_divan%C4%B1_g%C3%B6%C3%A7_%C3%B6zel_say%C4%B1s%C4%B1 (Erişim Tarihi: 09.08.2020)

Tanasoğlu, D. (1999). Basarabia Devrinde Edebiyatımız (XIX-XXas) Eni Modern Gagauz Edebiyatı, *Bay Kültür ve Sanat Dergisi*, Yıl:6, Sayı:48, 12-25.

Temizyürek, F., (2016). Hamidullah Suphi ve Gagauzlar. Şahingöz M. ve Alper A. (Ed.) *Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Gagauz Türklerine Hizmetleri* (s.115-119). Ankara: Türk Yurdu Yayınları.

Ünal, B. (2012). Sürdürülebilir Yasadışılık, İstanbul'da Gagauz Kadınlar, *Migration Letters*, Volume: 9, No: 4, s. 387-400. https://econpapers.repec.org/article/migjournal/v_3a9_3ay_3a2012_3ai_3a4_3ap_3a387-400.htm(Erişim Tarihi: 01.09.2017).

İnternet Kaynakları

URL-1: "Türkiye Bursları". <https://turkiyeburslari.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda/turkiye-burslari> (Erişim Tarihi:01.09.2020).

URL-2: "Gagauz Derneği Başkanı Nejdet Ertuğrul ve Olga Radova Türkiye'de yaşayan Gagauzları anlatmakta-
dır". https://www.facebook.com/watch/live/?v=222818945222961&ref=watch_permalink (Erişim Tarihi:18.02.2019).

URL-3: "Gagauz Yeri Dünden Bugüne". <http://www.gagauzya.com/gazete/Gokoguz4.pdf> (Erişim Tarihi: 01.05.2019).

URL-4: "Gagauz Dostluk Kültür ve Dayanışma Derneği". <http://www.gagauzya.com/> (Erişim Tarihi: 03.09.2020).

URL-5: "Merhaba" (Nejdet Ertuğul), <http://www.gagauzya.com/gazete/haber1.pdf> (Erişim Tarihi: 11.06.2019).

URL-6:"İstanbul'da Gagauz Türkleri Kahvaltıda Buluştu". <http://www.gagauzya.com/gazete/gokouz2.pdf> (Erişim Tarihi: 11.06.2019).

URL-7: "Gagauzlar Derneği Sekreteri Serghei Manastırlı Grt'de Turkiyedeki Gagauzları ve Gagauzlar Derneğini Anlattı". <https://www.facebook.com/gagauzdayanisma/videos/597229030776184> (Erişim Tarihi: 27.06.2019).

- URL-8: "Yaşam". (Georgi Yassıbaş) <http://www.gagauzya.com/gazete/gokouz2.pdf> (Erişim Tarihi: 11.06.2019).
- URL-9: "Başbakan Binali YILDIRIMın Gagauziyaya ofițial viziti".<http://anasozu.com/basbakan-binali-yildirim-gagauziyaya-ofițial-viziti/> (Erişim Tarihi: 08.05.2017).
- URL-10: "Gagauzlar Derneği". <https://www.facebook.com/gagauzlar2018/> (Erişim Tarihi: 11.09.2020).
- URL-11:"Dört Bir Yana Dağılan Gökoğuzlar", (Metin Gökoğuz) <http://www.gagauzya.com/gazete/haber1.pdf> (Erişim Tarihi: 11.06.2019).
- URL-12:"Atatürk Gagauzları neden araştırdı", (Mustafa Kaymakçı) <http://www.gagauzya.com/gazete/gokouz2.pdf> (Erişim Tarihi: 11.06.2019).